

prof. dr. Cor Spreeuwenberg
emeritus hoogleraar integratie
van chronische zorg in het Univer-
sitair Medisch Centrum Maastricht,
vicevoorzitter Stichting IMDI.nl

Gerrit van Ark
emeritus senior medewerker
strategie ZonMw, initiatiefnemer
IMDI.nl, bestuurslid Stichting IMDI

Eras Draaijers
secretaris Stichting IMDI.nl

MEDISCHE APPARATUUR BETER PUBLIEK-PRIVAAT ONTWIKKELEN

Zorginnovatie vereist krachtenbundeling



Technologische innovaties in de zorg komen vaak moeizaam en te laat op gang. Het platform IMDI.nl wil meer en sneller vernieuwingen van de grond krijgen door de juiste partijen uit zorg, wetenschap en bedrijfsleven, bij elkaar te brengen.

De zorg staat de komende decennia voor een enorme uitdaging. Steeds meer mensen hebben chronische zorg nodig en steeds minder mensen kunnen deze verlenen. Deze tendensen zullen zich in de toekomst alleen maar voortzetten.¹ De totale kosten zullen naar schatting zover stijgen, dat over 25 jaar een gemiddeld huishouden ruim een derde van zijn besteedbaar inkomen aan zorg moet uitgeven.²

De opzet van de zorg zal daarom wezenlijk moeten veranderen, waarbij technologische vernieuwing een belangrijke drijvende kracht vormt. Maar innovaties dringen vaak maar mondjesmaat door tot de praktijk, onder andere doordat wetenschap, zorg en bedrijfsleven meestal ad hoc en pas in een laat stadium gaan samenwerken. Het innovatieplatform IMDI.nl, opgezet vanuit ZonMw, brengt deze partijen nu bij elkaar.

Budget reserveren

Eerst vanuit de aardgasbaten en later met het topsectorenbeleid wordt in Nederland al sinds de jaren negentig geprobeerd de wetenschap, het bedrijfsleven en het veld bij elkaar te brengen. De landbouw begint daar zijn vruchten van te plukken. De hoop was gerechtvaardigd dat dit ook voor de vernieuwing van de gezondheidszorg zou gelden. Maar door de economische crisis is daar weinig van terechtgekomen. Enkele jaren geleden is, onder de paraplu van het Innovative Medical Devices Initiative (IMDI.nl), het initiatief genomen de krachten in onderzoek, zorg en bedrijfsleven te bundelen. Dit om met nieuwe medische producten, diensten en kennisnetwerken bij te dragen aan het verduurzamen van de zorg.

IMDI.nl is een samenwerkingsverband van acht Centres of Research Excellence (CoREs), bestaande uit publieke en private partijen (zie *kader*). Het wil medische apparatuur ontwikkelen en implementeren. Daarbij gaat het om apparatuur voor de medische beeldvorming en -analyse, hulpmiddelen voor de extramurale zorg en revalidatie en om instrumentatie voor minimaal invasieve ingrepen. Het streven is de intramurale zorg doelmatiger te maken, zo mogelijk over te hevelen naar de eerste lijn en de zelfredzaamheid van patiënten te bevorderen. Daarbij pleiten wij ervoor dat de zorgsector, die nu in feite bestaat uit heel veel kleine bedrijfjes, 2 tot 3 procent van zijn budget reserveert voor innovaties. Een fonds, dat deze gelden gaat beheren, krijgt dan als taak innovaties en wetenschappelijk onderzoek te coördineren vanuit een bedrijfsmatig oogpunt.

Betaalbaar

IMDI.nl concentreert zich uitsluitend op innovaties die bijdragen aan een toegankelijke, efficiënte, duurzame én betaalbare zorg. Als de zorg duurder wordt, gaan we het namelijk niet redden. Mooie voorbeelden van innovaties die de kosten hebben teruggedrongen, zijn de mogelijkheden voor patiënten om thuis zelf hun INR, bloeddruk of suikerspiegel te bepalen. Vroeger moesten zij daarvoor naar de huisarts of het ziekenhuis. De zorgsector denkt vaak dat mensen niet in staat zijn om zelf dit soort taken op zich te nemen. Maar de meesten kunnen zich, soms met lichte ondersteuning, prima redden. Essentieel is dat bij het ontwikkelen van nieuwe medische technologie ter ondersteuning van die zelfzorg, rekening wordt gehou-

den met de toekomstige gebruikers. Dat lukt alleen als de wetenschap, de zorg en het bedrijfsleven – vooral ook de kleinere MKB-bedrijven – de handen ineenslaan om samen producten te ontwikkelen die aansluiten op problemen en behoeften in de zorg. IMDI.nl, dat pas twee jaar actief is, laat zien dat het mogelijk is die werelden, die nu vaak als eilanden onvoldoende op elkaar aansluiten, bij elkaar brengen.

Projecten

Zo ontwikkelde een van de CoREs het softwarepakket QAngio CT, dat op een minimaal belastende manier een kwantitatieve analyse maakt van het gehele kransslagadersysteem. Amerikaans onderzoek heeft aangetoond dat 40 procent van de uitgevoerde hartkatheterisaties overbodig is omdat de kransslagaders normaal blijken te zijn. QAngio CT kan deze overbodige ingrepen voorkomen. Een andere CoRE heeft een apparaat ontwikkeld dat verschillende luchtwegaandoeningen kan diagnosticeren via uitgeademde lucht. De bedoeling is dat straks ook huisartspraktijken dit apparaat gaan gebruiken. Weer een andere CoRE heeft een nieuwe methode bedacht om kunstgewrichten die zijn losgeraakt, poliklinisch op een minimaal invasieve manier opnieuw te fixeren. Als laatste voorbeeld onderzoekt een CoRE de implementatie van verschillende e-health-toepassingen in de eerste lijn. Dit project, eLabEL, loopt in zogenaamde living labs, bestaande uit tien grote eerstelijnsgezondheidscentra. IMDI.nl kijkt straks niet alleen naar de resultaten van al dit soort projecten, maar evalueert ook of het de verschillende partijen lukt om samen te werken en op een ander abstractieniveau te denken, namelijk nadrukkelijk rekening houdend met andere invalshoeken. En bekijkt wat de randvoorwaarden zijn om die samenwerking van de grond te krijgen. Al met al een leerproces, waarbij projecten ook mogen mislukken – anders kom je nooit verder – en dat uiteindelijk moet leiden tot een infrastructuur waarin de verschillende spelers niet bij elkaar gebracht hoeven te worden, maar elkaar vanzelf tegenkomen. ■

CENTERS OF RESEARCH EXCELLENCE

De acht Centers of Research Excellence (CoREs) zijn samenwerkingsverbanden van publieke kennisinstellingen, bedrijven en zorginstellingen. Van deze CoREs richten vier zich op beeldvorming en beeldanalyse (UMCU, TU/e, VUmc, AMC, UMCG, UT, TUD, LUMC, Erasmus MC), met samenwerkingspartners als Philips, Siemens en tientallen midden- en kleinbedrijven. Drie CoREs richten zich eveneens met tientallen MKB-en op thuis- en revalidatiezorg (UM, UT, UMCG, TUD) en één CoRE (TUD, LUMC, Erasmus MC) op minimaal invasieve technieken. Stuk voor stuk deelterreinen waarin Nederland internationaal als koploper wordt erkend.

Een zelfstandige Stichting IMDI.nl behartigt sinds 2013 de belangen van de acht CoREs. De stichting tracht nu ook investeringen vanuit de private sector voor de CoREs aan te trekken. Daarnaast wordt bepleit dat vanuit de zorgfinanciers, zorguitvoerders en de AWBZ 2 à 3 procent (circa 2 miljard euro per jaar, maar weinig vergeleken met de R&D-percentages van multinationals) van de zorgkosten worden vrijgemaakt voor de noodzakelijke maar vooral urgente vernieuwingen, transities en innovaties in de zorg, die bijvoorbeeld onder regie van ZonMw (onder toezicht van VWS) zouden kunnen plaatsvinden.

contact

info@imdi.nl
cc: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling gemeld

web

Video's van medische innovaties en het Nationaal Kompas Gezondheidszorg van het RIVM vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.

De zorgsector
denkt vaak dat
patiënten niks
zelf kunnen